



Snímek ze slavnostního podpisu smlouvy.

Foto: Přemysl Janíček

Významná smlouva podepsána

V pondělí 15. února proběhlo na rektorátě VUT slavnostní podepsání smlouvy o spolupráci mezi VUT Brno a firmou PRIME ComputerVision z USA. Za americkou firmu smlouvu podepsal obchodní zástupce pro ČR pan Wolfgang Bauer, za VUT rektor Prof. Ing. Emanuel Ondráček, CSc. Na základě této smlouvy získá VUT postupně programové vybavení za 450 000 DM. Zároveň bude probíhat spolupráce mezi školou a firmou INTER-INFORMATICS z Prahy (která je zástupcem firmy PRIME ComputerVision v Čechách a na Slovensku) na další vývoji a úpravách získaných systémů pro naše podmínky.

Firma ComputerVision je jednou z největších světových firem, která vyvíjí a distribuuje CAD/CAM systémy. Vzhledem k embargu není u nás zatím příliš známa, a to i přesto, že její produkty CADDs, Medusa, Personal Designer, Design View a další představují světovou špičku v oblasti CAD/CAM. Nyní bude mít i česká odborná veřejnost a studenti příležitost se s těmito špičkovými technologiemi seznámit.

Smlouva je vyvrcholením předcházející spolupráce Ústavu mechaniky FE VUT Brno, vedeném Doc. Ing. Zdeňkem Hamou, CSc. a firmy INTER-INFORMATICS, proto též veškeré získané produkty budou deponovány na Ústav mechaniky. Budou využity ve výuce předmětů zajišťovaných tímto ústavem na elektrotechnické fakultě i na fakultě strojní

(např. Technická dokumentace a CAD, grafické editory, CAD, Mechanika, Přesná mechanika). Dále je budou také používat studenti při ročníkových a diplomových projektech. Ústav mechaniky bude též plnit veškeré závazky plynoucí z této smlouvy. Škola dostane software za 15 % účetní ceny, přičemž tuto částku nebude splácet ve formě hotových peněz (které nemá), ale ve formě prací na lokalizaci poskytnutého software (tj. na vývoji národních verzí těchto programů). Tím je zajištěno, že pedagogičtí pracovníci budou na vysoké odborné úrovni a současně studenti budou mít příležitost naučit se pracovat se špičkovým softwarem.

Ing. Petr Slavata
Ing. František Voťápek

CO NOVÉHO V AKADEMICKÉM SENÁTU?

Od poslední zprávy o činnosti Akademického senátu VUT, podané na zasedání akademického senátu 12. listopadu 1991, se akademický senát sešel na 22 řádných zasedáních. Na těchto zasedáních nebyl akademický senát dvakrát usnášení schopný. Jednou se tak stalo pro absolutní počet přítomných senátorů, podruhé pro nedostatečné zastoupení studentů.

V průběhu druhého roku činnosti akademického senátu školy došlo ke změnám ve

Rektorát informuje



• MANIFEST REKTORŮ

Ve čtvrtek 11. února se v Brně konala porada rektorů (VUT v Brně zastupoval prorektor Prof. Ing. Jiří Kratochvíl, DrSc.), na které byl podepsán manifest adresovaný Parlamentu a vládě ČR i celé veřejnosti. V manifestu se upozorňuje na nebyvalou tíseň českého vysokého školství. Návrh na rozpuštění finančních rezerv ministerstva nebyl přijat.

• KONKURS NA KVESTORA

Do konkursu na místo kvestora se přihlásili tři uchazeči. Ke konkursnímu řízení, které se konalo v pondělí 8. února, se dostavili pouze dva. Konkursní komise nevybrala na místo kvestora žádného z uchazečů, a proto byl znovu vypsan konkurs s uzávěrkou 15. duben 1993. Podmínky konkursu najdete na poslední straně.

Do doby než bude místo kvestora obsazeno, je funkcí kvestora pověřen Ing. Zdeněk Bouša z FE VUT.

• ČESKÁ KONFERENCE REKTORŮ

Ustavujícím zasedáním dne 28. ledna 1993 byla založena Česká konference rektorů. Jejím předsedou se stal Prof. Ing. Zdeněk Kovář, CSc., rektor Vysoké školy strojní a textilní v Liberci.

strukturu i ve složení senátu.

Zrušením SVVÚ ukončili svou činnost v AS senátoři Ing. Mühlbacher a Doc. Pellar. Na základě vypsání voleb v nově definovaných akademických obcích PVÚ a OVC (nyní CVIS) byli do akademického senátu kooptováni senátoři Ing. Kořínek a Ing. Horský. Přijatou abdikací z důvodu zahraničního pobytu bylo ukončeno členství senátora RNDr. Spousty (FS) a z důvodu velkého pracovního zatížení Ing. arch. Zvolského (FA). Fakulta strojní nominovala jako svého druhého zástupce senátora Ing. Jansu a fakulta architektury senátora Ing. arch. Markovského.

Volbami v studentských parlamentech a senátech fakult byly nominovány noví zástupci do AS VUT: Jan Mádlík, Radomír Konvičný (FAST), Roman Rusz (FE), David Hála (FS) a Jaroslav Štátný (FT).

Protože mezi odešlými členy senátu byl i místopředseda, akademický senát zvolil do této funkce na svém zasedání 26. listopadu 1991 Doc. RNDr. Bohumila Maroše (FS).

(Pokračování na str. 7)

Brífink rektora

V úterý odpoledne 16. února se na rektorátě opět konal brífink rektora. Pan rektor na začátku omluvil delší přetřžku v konání pravidelných brífinků, která byla způsobena jednak stěhováním rektorátu a jednak na podzim proběhly návštěvní dny rektora na všech fakultách. Pan rektor řekl, že pokud bude zájem, rád bude v tradici brífinků pokračovat - setkání by se konala jednou měsíčně v aule rektorátu.

Diskuse únorového brífinku se točila kolem hojně frekventovaných témat posledního období - novely vysokoškolského zákona, rozpočtu, situace Akademie věd, zavedení školního, problematiky kolejí, menz a nezapomnělo se ani na tvrdý oříšek školy - hrad Veveří (rýsuje se možnost komerčního využití příhrádku).

Na závěr pan rektor pozval přítomné k prohlédnutí všech místností rektorátu včetně jeho pracovny.

(mar)

ROZHOVOR S REKTOREM VUT MOŽNOST STUDOVAT BY MĚL MÍT KAŽDÝ

Pane rektore, ve dnech 11. až 13. února jste se zúčastnil mezinárodní konference v Madridu. O jakou konferenci se jednalo a kdo ji organizoval?

Konference "The European Open University Network" byla věnována distančnímu vzdělávání a konala se za podpory Evropského společenství. Organizována byla Evropskou společností univerzit dálkového vzdělávání (EADTU) a španělskou Národní univerzitou dálkového vzdělávání, která letos slaví 20. výročí založení. Při této příležitosti se konference konala.

Jaká byla na konferenci účast?

Na konferenci se prezentovalo skoro 150 účastníků téměř z celé západní Evropy. Škoda, že z České republiky jsem se konference zúčastnil jediný. Střední a východní Evropa byla na konferenci zastoupena ještě jedním Slovákem - prezidentem City University z Bratislavy a jedním profesorem z Maďarska.

Na slavnostním zasedání bylo oceněno, že vlastně poprvé se této konference účastní i zástupci z tzv. postkomunistických zemí.

Jaký je v Evropě o distanční vzdělávání zájem?

Obrovský. Tuto formu studia využívá v současné době kolem 550 tisíc studentů. Na španělské univerzitě distančního vzdělávání studuje přes 116 tisíc studentů, a že o tuto formu studia je zájem, svědčí nárůst počtu studentů asi o 20 tisíc proti loňskému roku.

Open Universita v Anglii má kolem 200 tisíc studentů, Fernuniversität Hagen v Německu asi 50 tisíc studentů. Vlastně ve všech zemích západní Evropy jsou univerzity pro distanční vzdělávání a jejich snahou je co nejvíce rozšířit síť studijních center. Distanční vzdělávání má na Západě zelenou.

To je zajímavé. U nás dálkové studium bylo vždy vlastně spíše trpěno a v současné době je na mnohých školách úplně odbouráváno.

Distanční vzdělávání je zcela jiný typ studia, než je běžný u nás. Naše dálkové studium vlastně nepříliš dobře kopíruje klasické vysokoškolské vzdělání, které je postaveno na učitelích. Distanční vzdělávání naopak stojí na velice kvalitně připravených studijních materiálech, které jsou doručovány studentům až domů.

O kvalitách těchto studijních materiálů svědčí i to, že jsou často využívány i na klasických univerzitách, ale obráceně (učební texty klasického studia pro distanční vzdělávání) tomu není nikdy.

Univerzity distančního vzdělávání nabízejí mnoho forem studia - každý si může vybrat podle svého zájmu, možnosti a schopnosti. Nestuduje se pro získání titulu, ale pro zvýšení odbornosti a vědomostí.

Jaká je struktura studentů?

Průměrný věk studentů je 30 let, 71 % studentů je zaměstnáno, 9 % tvoří nezaměstnaní a zbytek další.

Který model studia by se dal použít jako vzor pro zavedení distančního vzdělávání u nás?

Na to, abychom začali budovat sa-

mostatnou univerzitu distančního vzdělávání, nemáme finanční prostředky a není to ani nezbytně nutné. Španělská univerzita, která nás hostila, se buduje 20 let a přesto ještě není dokončena. Mě osobně zaujal belgický model - v Belgii nemají samostatnou univerzitu pro distanční vzdělávání, ale bylo zde vytvořeno konsorcium klasických univerzit pro distanční vzdělávání. Jejich výhodou je, že mohou využívat studijní materiály, které vydává holandská univerzita. Spolupráce. To si myslím, že je i naše cesta. Proto vítám v tomto směru jakoukoliv aktivitu a plně podporuji spolupráci podnikatelské fakulty s univerzitou v Hagenu či projekt TEMPUS.

Na Slovensku ale už existuje samostatná univerzita pro distanční vzdělávání.

Ano, City Universita v Bratislavě vznikla z iniciativy jejího prezidenta pana Ing. Jána Moravíče, Ph.D., který se rovněž konference zúčastnil. Na této univerzitě je zajímavé, že nebyla vůbec akreditována, nebyla schválena žádným ministerstvem. Univerzita úzce spolupracuje s Open University v Anglii.

Síť studijních center City University je, jak mi řekl pan Ing. Moravíč, už bohatě rozvinutá, své studenty mají i v Brně.

Platí se na univerzitách distančního vzdělávání školné?

Většinou ano, ale je to na každé univerzitě a u každé formy studia jiné. Pokud se neplatí vložné, hradí si studenti studijní materiály a ty nejsou vůbec laciné.

Přes školné jsme se dostali zpět k současné problematice našeho vysokého školství. V tisku se objevily informace, že již od příštího školního roku by se mělo platit školné ve výši 13 až 20 tisíc. Jaký je Váš názor na zavedení školného?

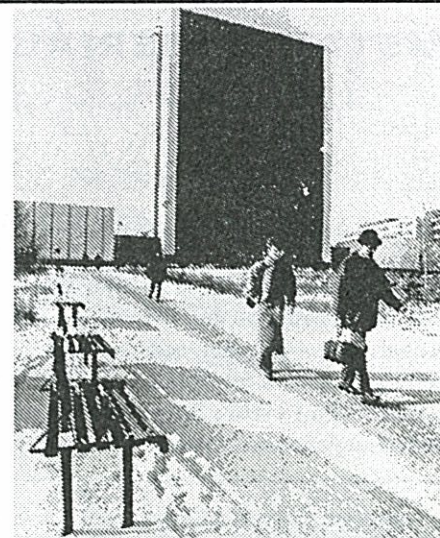
Myšlím, že je chyba, když se o zavedení školného mluví v souvislosti s rozpočtem vysokých škol. Školné ještě nikde na světě rozpočet školy nevyřešilo. Podle mého názoru by školné být zavedeno mělo, ale zároveň by měla být zbudována záchranná sociální síť, která by umožnila vystudovat každému, kdo studovat chce. Znamená to - možnost půjček na studium (s tím související nástupní platy absolventů, aby se nepohybovaly jen málo nad úrovní životního minima), vytvoření pracovních příležitostí na školách a podobně. Tedy školné ano, ale jako motivační hnací motor studia.

V souvislosti s finančním rozpočtem VŠ se objevily názory, že je chybou, že byly vytvořeny nové univerzity. Také na naší škole se ozvaly lasy, kritizující vznik nových fakult.

Žádná ze tří nových fakult nevznikla direktivním rozhodnutím, ale vznikly, dá se říci "zdola", z potřeb pokrytí tento obor studia. Ekonomická situace školy sice není dobrá, ale kdyby se mělo čekat, až bude doba příznivá, asi by nikdy nevznikly. Je to tak vlastně v životě se vším, kdyby lidé čekali, až budou mít optimální podmínky pro narození dítěte, asi by už populace na Zemi nebyla příliš četná.

Děkuji za rozhovor.

Marcela Klíčová



Když napadne sníh...

Foto: Přemysl Janíček

KDE JSOU NOVÉ FAKULTY?

Čtenáři VUT NEWS nám píší, že se sice v novinách dočetli o akreditaci nových fakult a o tom, kdo tyto fakulty řídí, ale bohužel se nedozvěděli pro ně to nejpodstatnější - kde tyto fakulty sídlí.

Věc ale není tak jednoduchá, jak se na první pohled zdá. Kolem dislokací fakult probíhá řada jednání. Rozhodnutí rektora č. 78 - "Dislokační a organizační rozhodnutí ve vztahu k novým a tradičním fakultám" bylo vydáno v den uzávěrky novin (tj. 15. 2. 1993), a proto dnes otiskujeme pouze kontaktní adresy, na kterých byste měli získat bližší informace o pracovištích fakult.

Fakulta podnikatelská - sekretariát - Petra Hendrychová, tel.č.: 714 2685, Technická 2, 616 69 Brno

Fakulta výtvarných umění - sekretariát - Lenka Shromáždlová, tajemnicí pověřena - Ing. Alena Studýnková (informace o studiu), tel.č.: 332948/224, Rybářská 13/15, 603 00 Brno.

Fakulta chemická - sekretariát - Zdena Stodůlková, tel.č.: 748015 nebo 749600/5416, Žižkova 17, 602 00 Brno. Jak mi řekl RNDr. Zdeněk Šimek, pověřený funkcí proděkana fakulty (tel.č.: 749600/5413), výše uvedená adresa má platnost jen do konce února. Podle rozhodnutí rektora č. 78 je fakultě chemické VUT vyhrazena lokalita Veselá 230 (historická budova a chemický pavilón).

(mar)

CENA KARLA IV.

Univerzita Karlova spolu s hlavním městem Prahou se rozhodly udělovat mezinárodní Cenu Karla IV. významným osobnostem veřejného, kulturního či duchovního života, bez ohledu na národnost, rasu či konfesi. Rozhodnutí o udělování ceny vychází z myšlenky, že je nutné mezi šíření egocentrismu lokálního, nacionálního, evropského či jiného a naopak v zájmu lidí spět k principu světové harmonie.

Cena Karla IV. by měla být poprvé udělena v letošním roce. Všechny zaslané návrhy budou posouzeny správním radou Ceny Karla IV., která vybere osobnost, již bude cena udělena.

VUT v Brně žádného kandidáta na Cenu Karla IV. nenavrhlo.

ÚSTAV MATERIÁLOVÉHO INŽENÝRSTVÍ FRANTIŠKA PÍŠKA POKRAČOVAT V TRADICI

K 1. září minulého roku byl na strojní fakultě VUT v Brně zřízen Ústav materiálového inženýrství Františka Píška (ÚMI-FP). Ústav vznikl integrací pracovišť zaměřených na oblast materiálových věd, metalurgie a slévárenské technologie - katedry nauky o materiálu, katedry slévárenství a přístrojového centra. Smyslem integrace je zejména účelné a ekonomické využití duševního, laboratorního i výrobního potenciálu jednotlivých pracovišť v oblasti pedagogické, vědeckovýzkumné a rozšíření nabídky služeb v hospodářské činnosti.

Vykročení do života měl Ústav materiálového inženýrství F. Píška opravdu slavnostní. Úspěšnou činnost a prosperitu mu kromě čelných představitelů naší školy pana rektora prof. ing. E. Ondráčka, CSc., pana prorektora doc. RNDr. J. Cihláře, CSc. a pana děkana fakulty strojní prof. ing. J. Slávka, CSc. přišli popřát i např. rektor ČVUT prof. ing. S. Hanzl, CSc., děkan strojní fakulty VŠST Liberec prof. ing. E. Exner, CSc., zástupci Ústavu fyzikální metalurgie AV v Brně a ústavu VÚ 070, dlouholetí spolupracovníci Františka Píška profesori Ryš, Cenek, Růžička a další vzácní hosté. Mezi ty nejvýznamnější patřily i dcery pana prof. Píška paní Ludmila Píšková a paní Libuše Mejstříková, které vyslovily souhlas s pojmenováním ústavu po svém otci.

Hodnotit, do jaké míry se daří naplňovat představy zakladatelů ústavu i v těch, kteří jeho kroky - z větší či menší vzdálenosti - sledují, je po necelém půlroce existence ústavu předčasné. Přesto se o určité zhodnocení pokusíme. Protože ale důvody pro vznik ÚMI nebyly jen ryze praktické a měly i určitý historický podtext, dovolte nám nejprve stručnou exkurzi do minulosti.

Česká vysoká škola technická v Brně byla založena v roce 1899. Na strojní fakultě se začalo vyučovat ve studijním roce 1900-1901. Díky vynikajícímu obsazení učitelského sboru byla nová česká technika školou moderní, její učený program vycházel z tehdejší úrovně vědeckého rozvoje a byl úzce spjat s potřebami moravského průmyslu.

V roce 1901 podala česká technika žádost o zřízení stolice mechanické technologie. Vzniká tak ústav mechanické technologie I vedený prof. Hasou. Přednášela se mechanická technologie ve třech semestrech:

1. Slévateľnost a tváření kovů
2. Nauka textilní
3. Nauka o obrábění a obráběcích strojích

Po první světové válce vzniká Ústav mechanické technologie II. Jeho úkolem je seznamovat posluchače s technologickou výrobou a zpracováním materiálů (slévání, kování, lisování, válcování aj.). Ústav založil a vedl prof. Ryška.

V roce 1921 byl jmenován mimořádným profesorem mechanické technologie II Ing. Dr. František Píšek. Profesor Píšek přinesl revoluční změny do celé slévárenské výroby. Důsledně zaváděl do technologie nejnovejší vědecké poznatky. Založil slévárenské odborné časopisy, spolupracoval jako odborný poradce

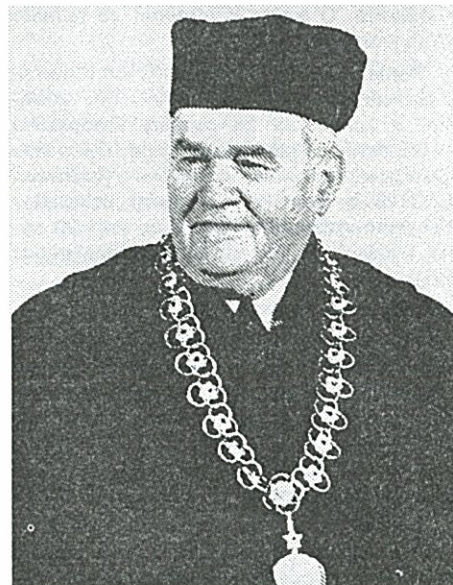
se všemi slévárnami na Moravě a řadou sléváren v Čechách. Do výuky zavedl již ve školním roce 1926-1927 přednášky o materiálu a metalografii. Založil výzkumný a zkušební ústav pro slévárenství při II. ústavu mechanické technologie. Úkolem tohoto ústavu bylo pozvednout slévárenství, tehdy ještě řemeslnou disciplínu, na vědeckou úroveň.

Po roce 1945 pracovaly na oboru strojního a elektrotechnického inženýrství Vysoké školy technické Dr. E. Beneše dva technologické ústavy: Ústav nauky o strojném materiálu a Ústav mechanické technologie textilní a papírenské. Oba ústavy vedl Prof. Píšek. V roce 1951 byla vládním usnesením zřízena Vojenská technická akademie a dosavadní fakulta k ní byla přičleněna včetně obou technologických ústavů. V roce 1956 bylo zřízeno Vysoké učení technické. Výuku materiálů a technologie zajišťovaly katedry nauky o materiálu a slévárenství.

Ústav materiálového inženýrství F. Píška si předsevzal pokračovat v tradici založené prof. Píškem, jehož jméno pojal do svého záhlaví a zajišťovat výuku i výzkum strojírenských materiálů na vysoké pedagogické i odborné úrovni.

Ústav sestává ze čtyř odborů (nauky o materiálu, slévárenství, strukturní a fázové analýzy a keramiky), které mají ve všech oblastech činnosti relativně velkou autonomii. Jejich činnost koordinuje a řídí ústavní rada v čele s ředitelem, kterým byl pro první období jmenován Doc. Ing. Jiří Švejcar, CSc. Interními členy ústavní rady jsou vedoucí všech odborů a vědeckopedagogický tajemník. Externí členové rady pomáhají dotvářet koncepci činnosti ústavu.

Jestliže se nyní vrátíme k úvodu článku, kde jsme definovali smysl integrace pracovišť ústavu, pak rádi konstatujeme, že se jej zatím daří téměř beze zbytku naplňovat. Tak například byl realizován přesun pedagogické i vědecké kapacity v souladu s momentálními požadavky odborů. Díky účelovému spojení finančních prostředků bylo možné vybudovat učebnu fázových přeměn. Větší společný ekonomický potenciál a zejména pak pestrá nabídka služeb podnikům daly impuls k vybudování moderní laboratoře metalografie ve spolupráci s dánskou fy. Struers. Ústav vyvíjí velmi solidní aktivitu ve vědeckovýzkumné činnosti. V minulém roce řešil celkem 17 projektů, z toho 11 na úrovni fakulty, jeden úkol VUT, 3 granty získal z MŠMT, resp. MHPR, dva projekty byly řešeny v rámci COST 504. Všechny tyto projekty byly



Profesor Vysokého učení technického a Vojenské akademie v Brně, bývalý rektor a děkan VUT v Brně, Dr. Mont. Ing. František Píšek, DrSc., Dr. h. c. VUT v Brně, Dr. h. c. Vysoké školy technické v Košicích, a mj. i rytíř Cestné legie Francouzské republiky

řešeny v úzké spolupráci jednotlivých odborů a úspěšně oponovány. Prvým společným pedagogickým projektem bylo vytvoření bakalářského studia zaměřeného na kontrolu a řízení jakosti ve strojírenské výrobě.

Do letošního roku vstoupil ústav získáním dvou projektů VUT. Nejasný je zatím osud pěti návrhů projektů v rámci dynamického rozvoje VŠ, před schválením je však projekt, který má být řešen v spolupráci s VÚ 070 (v rámci armádních grantů USA). Mezi aktiva počítáme i činnost, ke které zatím ostatní pracoviště nejsou příliš nuceny - důkladnou inventuru pedagogických a výzkumných aktivit jednotlivých pracovníků, obsahové náplně vyučovaných předmětů atd. Díky tomu bude možné provést např. účelné zásahy do obsahové náplně předmětů základního i doktorandského studia a do úvazků učitelů.

Ne vše šlo zcela snadno a bez problémů. Stále se ještě občas setkáváme s projevy "katedrového myšlení", také legislativa školy není na vznik ústavů stoprocentně připravena. Díky tomu teprve nyní realizujeme některé projekty, které existují v ústavním "pavouku" (společnou knihovnu, společné dílny). Celkově však výrazně převažují aktiva nad pasivy.

Doc. Ing. Jiří Švejcar, CSc.
Doc. Ing. Luděk Ptáček, CSc.

SONDY DO MINULOSTI

Na území dnešního Starého Brna vznikla kdysi dávno osada při brodu přes řeku Svatku. Zvala se Brno, snad podle bahničtého břehu řeky. Někdy v letech 1021 až 1034 byl nad ní zbudován hrad stejného jména. Osady vyrostlé kolem postupně splynuly v městský celek se značným hospodářským, právním, správním, politickým i vojenským významem. V roce 1245, tedy právě před 750 lety, mu Václav I. udělil první privilegium, kterým byl stvrzen statut města. Brno nabylo práva obklopit se hradbami, získalo právo mlouvé, mohlo být spravováno rychtářem a městskou radou, dostalo právo výročního trhu.

Tyto skutečnosti a další staletý vývoj města Brna jsou provázány četnými památkami, z nichž památky písemné jsou v současné době vystaveny v areálu Staré radnice. Vedle písemných dokladů o dávné minulosti a cenných knižních maleb či maleb na skle, plastik a stavebních památek město Brno vlastní značné množství rozmanitých předmětů uměleckořemeslného charakteru. Jsou to práce kovotepické, kovolijské, knihařské, vyšivačské, předměty ze skla, keramiky i dřeva. Jejich kolekce jsou každoročně doplňovány novými nálezy datovanými do dob i velmi vzdálených.

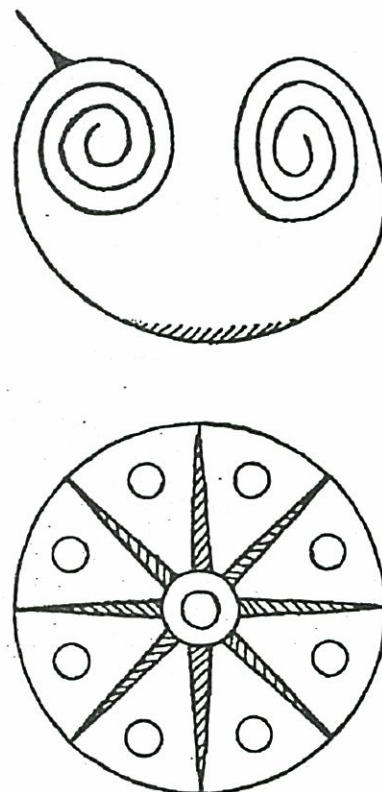
Na rozvoj společnosti měly nemalý vliv technické materiály, mezi nimi zejména materiály kovové. Studium kovových předmětů z depozitářů muzeí i předmětů z nových nálezů dnes přináší často zcela nový, objevný pohled na tyto svědky minulosti. Je umožněn rozvojem různých vědních oborů, zdokonalením přístrojů-

vé techniky a moderními analytickými metodami. Archeologům, historikům, restaurátorům, konzervátorům i odborníkům z různých pomocných historických věd nabízí spolupráci například fyzikální metalurgie se svými nekonvenčními možnostmi rozšířit a prohloubit vypovídací hodnotu analyzovaných předmětů. Často dokáže stanovit druh použitých surovin, způsob a pravděpodobnou dobu vzniku kovového materiálu, jeho chemické složení jako celku i jednotlivých mikroobjektů, umí zrekonstruovat postup výroby předmětu, jeho tepelného zpracování a povrchové úpravy, stanovit základní chemické, fyzikální a mechanické vlastnosti, úroveň původní funkční způsobilosti předmětu, případně také příčiny a průběh jeho destrukce.

Komplexní materiálová analýza nepostrádá ve "výpravách za poznáním" dobrodružnosti a nejednou skýtá nemalá překvapení. Nezřídka vede k obdivu nad nečekanými znalostmi a nemalou zručností tvůrce analyzovaného předmětu. Výsledek materiálové analýzy i konečný závěr nemusí být jen pouhým výčtem faktů, vzorců a čísel. Zjištěné skutečnosti, opírající se o hlubší znalosti této nevšední materiálové problematiky v jejím časovém rámci, nemalou měrou přispívají k přesnějšímu a úplnějšímu vykreslení obrazu doby a místa vzniku předmětu, života dávných tvůrců, stupně poznání a racionálního využívání přírodních zákonitostí. Odkrývají a stvrzují zvědavost, vynalézavost, dovednost, důvtip, tvůrčí schopnosti, umělecké sklony a v neposlední řadě i vkus našich předchůdců.

Spolupráce Ústavu materiálového inženýrství FS VUT s Archeologickým ústavem Akademie věd, s Muzeem města Brna, s Moravským zemským muzeem, Technickým muzeem a dalšími odbornými pracovišti, ústavy a institucemi na území města i mimo něj je oboustranně přínosná a neobvyklostí i významem výsledků prospěšná nejširší veřejnosti. Nahlédneme okulárem metalografického mikroskopu do nitra aspoň jednoho posla z dávných dob, tenoučkým svazkem elektronů se dotkneme se jeho vnitřní stavby:

Na nezastavěné ploše tak zvaného Velkého Špalíčku v samém středu Brna byl v roce 1990 pracovníky Archeologického ústavu ČSAV učiněn nevšední nález. Ve zbytcích základů prastarých gotických domů na styku ulic Mečové a Dominikánské byl v hluboké odpadní jámce objeven meč v pochvě. Podle keramického materiálu nacházejícího se v jámce byl meč datován do přelomu 13./14. století, případně do první poloviny 14. století, což je doba Václava II., vdovy po něm Elišky Rejčky, zakladatelky kláštera na Starém Brně, je to čas Jana Lucemburského a jeho ženy Elišky Přemyslovny,



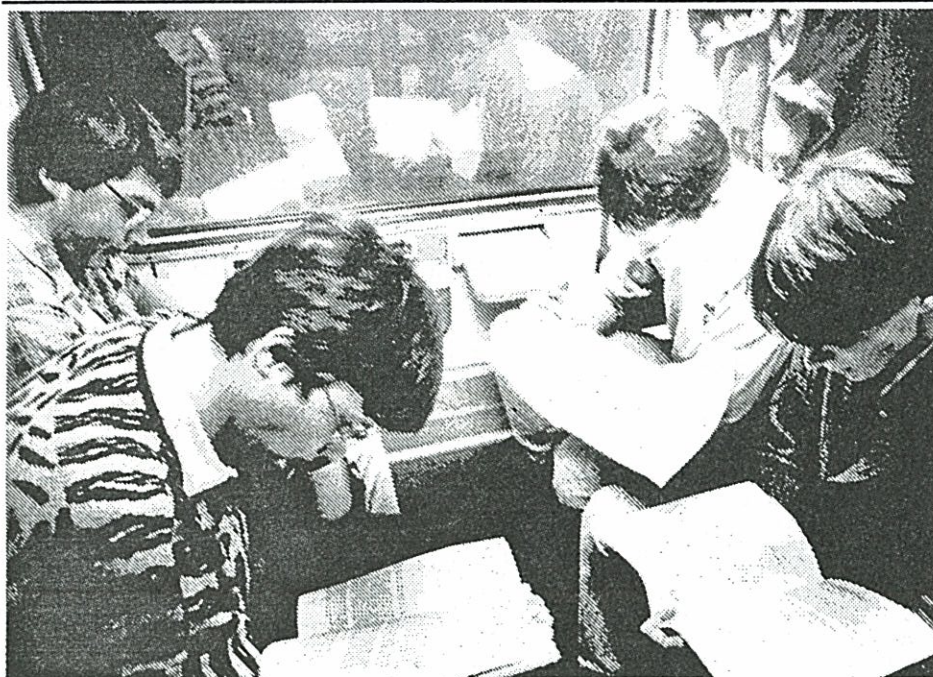
Obrazce z cínových linií v povrchu čepele středověkého meče.

Václavovy mladší dcery. Předlouhá staletí proměnila kov meče i dřevo a kůži pochvy v rozpádající se hmotu z korozních produktů. Prozářením rentgenovými paprsky však byly ve zcela zmineralizovaných fragmentech meče detekovány jinak nerozeznatelné jemné obrazce kol a oblouků, střídající se po délce čepele po obou stranách. Analýza prokázala, že tyto zdobené obrazce byly zhotoveny vyrytím linií kalenou jehlou a jejich vyplněním cínem naneseným v roztaveném stavu. Přesnost kresby a tvarová a rozměrová shoda obrazců ukázaly, že rytec při své práci používal kružítko. Jestliže koroze zcela a nenávratně k nepoznání zničila původní ocelovou zbraň a nebylo možno určit druh použité oceli a způsob jejího zpracování, pak tenoučká nitka cínu, mající v průměru pouhých 0,3 mm, přetrvávala jako ušlechtilější kov dlouhé věky a až do našich dnů přinesla výpověď o zdobení meče a svědectví o pracovním postupu středověkého rytce.

Ing. Marie Ptáčková
Doc. Ing. Vladimír Ustohal, CSc.
ÚMI - FS



Zcela zkorodované fragmenty meče vzhledem i křehkostí připomínaly spíše kus perníku než ocelovou zbraň.



Studovat se dá vždy a všude ...

Foto: Přemysl Janíček

KOLIK ŘEČÍ ZNÁŠ ...

Ze severoitalského města Fossana byla v těchto dnech dána v budově rektorátu VUT do provozu šestimístná jazyková laboratoř se sítí počítačů. Každé z šesti studentských pracovišť je vybaveno výstupem pro magnetofon, takže studenti si mohou sami dle vlastního výběru nahrávat vzorové nahrávky cizojazyčných promluv. Na obrazovku se jim přenáší výukový a testovací program, takže učitelův centrální počítač neustále zaznamenává a tiskne výsledky zkoušek všech šesti pracujících studentů, které si studenti i učitel z hodiny odnášejí jako konkrétní výsledek výuky. Uvedená italská laboratoř je prozatím vybavena patnácti programy pro angličtinu - zejména pro výuku a zkoušení anglické mluvnice. Další program se týká zeměpisu Velké Británie. V České republice jde o druhou laboratoř italského typu - první pro dvanáct studentů je v Praze-Hostiváři. Na VUT je rovněž v provozu "sound blaster" - na klávesnici kladete otázky a počítač s vámi mluvenou formou komunikuje. Laboratoř je ověřena psychologisty z USA.

Doc.PhDr. Dušan Josef, Csc.

PŘIJATÉ NÁVRHY FONDU VĚDY

Vědecká rada VUT v Brně přijala na svém zasedání 5. února 1993 46 projektů, kterým VUT poskytne finanční prostředky v roce 1993.

V kategorii mladých vědců do 35 let bylo přijato celkem 22 projektů:

- Hydraulický návrh oběžného kola odstředivého čerpadla
- Přechodové děje v pružné trubici
- Mechanismus interakce keramických materiálů s niklovými a titanovými slitinami
- Modifikace fyzikálně chemických a materiálových vlastností roztoků a gelů kyseliny hyaluronové
- Aplikovaná sensorika a prvky umělé inteligence
- Impedanční tomografie
- Použití pokročilých metod pro tvorbu norem nové generace
- Vliv životního prostředí na stárnutí stavebního a dekorativního kamene
- Vývoj systému pro měření a analýzu pracovních oběhů spalovacích motorů
- Objektově orientovaná analýza a návrh pro simulační rozhodovací modely v podmínkách neurčitosti
- Aluminosilikátové kompozity na bázi druhotných surovin s alkalickou aktivací
- Návrh nových pórovitých materiálů
- Ošetřování betonových konstrukcí a jejich odolnost proti mrazu - pravděpodobnostní přístup
- Aplikace přepisovacích systémů při implementaci moderních programovacích jazyků
- Chování elektrického oblouku ve zhašedle vypínače
- Nové metody nedestruktivní kontroly výztuže v železobetonových konstrukcích
- Komplexní recyklace kožedělných tuhých

odpadů

- Sledování vlastností materiálů po plastické deformaci
- Ekologicky čisté, životné prostředí nezážující polymerní obalové materiály, so zlepšenou schopností biologického odbírání
- Recyklace polymerních systémů a vytvoření materiálové databanky
- Změny chování polymerních suspenzí vlivem elektrického pole
- Řešení problémů narůstání za hubicí

V kategorii Nové obory, nové materiály, nové technologie bylo přijato celkem 5 projektů:

- Studium přípravy, struktury a vlastností materiálů pro speciální aplikace
- Distribuované algoritmy
- Mezo a mikrostruktury pro optoelektronické aplikace, teorie a technologie
- Počítačová simulace struktur materiálů
- Studium rozhraní mřížka - aktivní hmota v elektrodách olověného akumulátoru
- Programový systém pro návrh a počáteční nastavení adaptivních regulátorů
- Centrum senzorové techniky a měření neelektrických veličin
- Nedestruktivní stanovení vlhkosti stavebních látek a sklady stavebních konstrukcí pomocí mikrovlnného elektromagnetického záření
- Aplikace světlocitlivých snímačů CCD

V kategorii Rozvoj experimentálních metod bylo přijato 7 projektů:

- Metrologické aplikace metod koherenční optiky v oblasti strojírenství na nanotechnologiích
- Aerodynamický nízkorychlostní tunel pro

výukové a výzkumné účely

Přenos záření v plazmatu spínacího oblouku V kategorii Energie a její úspory byl přijat 1 projekt:

- Lokální vír v oběžném kole odstředivého čerpadla

V kategorii Vědecky zajímavé projekty nepatřící do kategorie A, B, C, D bylo přijato celkem 6 projektů:

- Syntetické využití derivátů 1,4 - bis (4-aminofenoxi) butanu
- Zvýšení užitných vlastností materiálů s depolanovanými vrstvami
- Výzkum a zavádění progresivních metod při měření a hodnocení hluku ve stavební akustice
- Aplikovaná matematika v inženýrských problémech
- Inteligentní elektrické servopohony s re-luktačními motory
- Transformační marketing - vývoj metodiky zavádění a realizace marketingu a marketingového řízení pro management privatizovaných podniků

V kategorii Společnost, prostředí, technika byly přijaty celkem 4 projekty:

- Multimediální inter-akce v digitalizovaném prostředí
- Zachování a nové využití průmyslového dědictví
- Metody humanizace architektonického a urbanistického prostředí
- Znojemska rotunda

V kategorii Rozvoj VUT byl přijat 1 projekt:

- Projektová studie novostavby administrativního objektu nad gotickými sklepy v přídvorku historického jádra Královopolského kartouzu v Brně

Doc. RNDr. Jaroslav Cihlář, CSc.

CO NOVÉHO V AS VUT?

(Dokončení ze str. 2)

V současné době pracuje AS VUT ve složení:

ing. Simeon Zmrzlý, předseda	FE
doc. RNDr. Bohumil Maroš, CSc., místopředseda	FS
doc. ing. Jindřich Kylián, CSc.	FA
ing. arch. Zdeněk Makovský	FA
Jan Mádlík	FA
ing. Vladimíra Dobiášová, CSc.	FAST
doc. ing. Antonín Kolář, CSc.	FAST
Radomír Konvičný	FAST
ing. Pavel Bureš	FE
Roman Rusz	FE
ing. Stanislav Jansa	FS
David Hála	FS
ing. Josef Chlachula	FT
ing. Stanislav Vašut, CSc.	FT
Jaroslav Šťastný	FT
ing. Jiří Kořínek	PVÚ
ing. Jiří Horský	CVIS

Všichni členové Akademického senátu VUT - s výjimkou jednoho, který dosud neobdržel výsledek, prošli lustračním řízením bez zjištění evidence v žádné z uváděných kategorií spolupracovníků s StB.

Ze závažných materiálů, projednávaných akademickým senátem, uvádíme:

v oblasti legislativy

- schválení volebního řádu pro PVÚ a OVC (nyní CVIS)
- schválení provizorního kolejniho řádu
- registrace nových a novelizovaných studijních a zkušebních řádů fakult
- připomínkování návrhu novely VŠZ

v oblasti struktury VUT

- na základě projednávání návrhů předkladatelů zřídil: fakultu podnikatelskou, fakultu chemickou a fakultu výtvarných umění
- pro tyto fakulty projednal a schválil pověřené vedoucí a rady fakult

v oblasti ekonomické

- projednal a schválil rozpočtová pravidla a rozpočet na rok 1992
- schválil vznik a výši fondu vědy VUT
- projednal a schválil přechod VUT na příspěvkovou organizaci

v oblasti kontrolní

- projednal dosažené výsledky v transformaci tělovýchovných zařízení
- projednal zprávu o hospodaření SKM
- připomínkoval návrhy smluv mezi VUT a Technologickým parkem Brno, s.r.o.

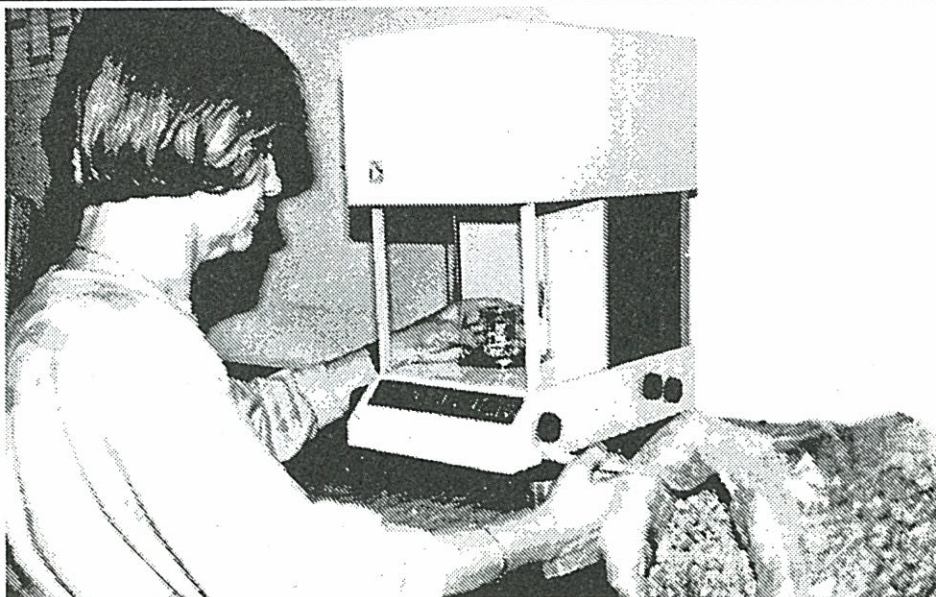
v oblasti interpelační

- umožnil projednání s odpovědnými pracovníky, eventuálně pokud to bylo nutné, zaujal stanovisko, uvedené do zápisu AS VUT

Členové Akademického senátu VUT se účastnili

- konkursních komisí pro obsazování vedoucích na nových fakultách a míst s celoškolskou působností
- porad svolaných pro projednání a zaujetí zásadního stanoviska v problémech dislokací fakult
- porad svolaných pro projednání a zaujetí zásadního stanoviska k účasti VUT v akciové společnosti technologického parku Brno.

Ing. Simeon Zmrzlý,
předseda AS VUT



Pracovnice oddělení ekologického inženýrství Irena Ujčíková provádí analýzu granulí ekopaliva švýcarské firmy GESTCO. Tato firma se se svým příspěvkem zúčastnila semináře "Spalování NO v cementárnách".

Foto: Přemysl Janíček

Mají cementárny i další využití?

Ano, skutečně mají - přesvědčila se o tom více než stovka našich i cizích odborníků, kteří se sjeli do Brna na speciální seminář se zahraniční účastí - "Spalování nebezpečných odpadů v cementárnách", pořádaný odd. ekologického inženýrství FS VUT a Česko-slovenskou společností pro životní prostředí. Seminář, původně plánovaný poněkud komorně, se pořadatelům rozrostl do pořádné konference, takže zástupci pana rektora Prof. Ing. Emanuela Ondráčka, CSc. a primátora města Brna pana Ing. Jiřího Horáka byla skutečně na místě. Také místo pořádání - kongresový sál hotelu International, bylo důstojné pro třídní akci ve dnech 26. až 28. ledna 1993. Odpovídaly tomu i informace sdělovacích prostředků, které o akci přinesly zprávy, ať již odborné či populárnější nebo i prostou informaci jako třeba televize. Vědělo se a ví, že za touto akcí bylo Vysoké učení technické v Brně.

Semináře se - včetně posledního dne, kdy byl volný přístup - zúčastnilo celkem 131 účastníků. Většina byla z České republiky, ale přijeli i odborníci ze Slovenska, Rakouska, Německa, Norska, Švýcarska a Spojených států.

Praktické zkušenosti a rozsáhlé výsledky měření vlivů spalování a zneškodňování odpadů v cementárenských pecích na životní prostředí byly předneseny a široce diskutovány zejména ve třetím dnu semináře. Aktivní účastníci byli ze všech výše uvedených zemí, závažné informace o provozních zkouškách se spalováním NO byly i z ČR a SR. Komplexní posouzení prokázalo, že spalování nebezpečných odpadů - zde tedy sekundárního paliva - je optimálním postupem, který umožňuje běžně náhradu 40-50 % a v některých případech i většího podílu primárního paliva z celkové tepelné potřeby cementáren, zpravidla bez jakéhokoli zhoršení emise škodlivin nebo ohrožení půdy a vody v okolí cementárny, i bez zhoršení pracovního prostředí na pracovištích místech v cementárně samotné.

Současné jde o postup s vysokou společenskou a podnikovou efektivností, danou zejména:

- snížením až vyloučením potřeby spaloven NO s velmi vysokými investičními a provozními náklady i náklady následnými (ukládání popílku a škváry z provozu spalovny). Jako příklad může posloužit Norsko a valonská část Belgie, kde bylo rozhodnuto zcela upustit od výstavby spaloven NO při snaze o plné využití stávajících cementáren.
- snížením potřeby primárních paliv, těžených často s vysokou zátěží životního prostředí, při možnosti uvolnění velkého objemu dosud používaného zemního plynu (pro otop v nízkopodlažní zástavbě, kde škodliviny ze spalování tuhých paliv jsou největší zátěží ovzduší, zejména karcinogenními uhlovodíky a dalšími škodlivinami)
- možností rychlé realizovatelnosti komplexního řešení tím, že hlavní součástí zařízení pro celou technologii jsou k dispozici (vlastní pec, čištění spalin, laboratoř, obvykle i skladovací kapacity i pro kapalné odpady) místo složitějšího a finančně daleko náročnějšího realizování stavby "na zelené louce"
- záměnou za sekundární palivo
- odpadájí problémy a náklady se skládkováním popelovin ze spalování.

Je to tak - všechny odpad, který se nám zde nashromáždil průmyslovou činností a necitlivým přístupem k našemu okolí, k celé biosféře, je možno právě v cementárnách likvidovat. Skutečně likvidovat, nejen "odložit", jak se tomu mnohdy děje. Je to tedy nadějně pro životní prostředí, které by mělo být uchováno pro život řady dalších generací, které přijdou po nás. Takže nemusíme čekat na výstavbu drahých spaloven nebezpečných odpadů a můžeme začít hned. Zkušenosti ze světa, ale i naše nás přesvědčily. Ano, cementárny mají i další využití.

Ing. Zdeněk Pospíchal



Závody psích spřežení se v Grónsku konají každý rok. Délka dráhy je 20 kilometrů, a proto je nutné, aby psi byli nejen rychlí, ale i vytrvalí.

Z VÝSTAVY GRÓNSKO DNES ZELENÁ ZEMĚ SEVERU

Grónsko je součástí Dánského království, od roku 1979 má vlastní samosprávu, vlajku se symbolem slunce, žije zde kolem 50 tisíc obyvatel - a to především v 80 sídlech na pobřeží. Název dali ostrovu Vikingové - GRONLAND - což znamená Zelená země, protože během

léta je celý ostrov pokrytý bohatou vegetací.

Toto a mnohé další si můžete přečíst na panelech výstavy Grónsko dnes, která je instalována v Etnografickém ústavu Moravského zemského muzea v Brně.

Rozvoji školství se v Grónsku věnuje v poslední době velká pozornost. Děti chodí do školy minimálně deset let a učí se tři jazyky - grónštinu, angličtinu a dánštinu. Grónský jazyk se vyznačuje dlouhými slovy s mnoha souhláskami a jsou do něj překládána i díla světových autorů.

Výstava, pořádaná dánským a českým ministerstvem kultury, je putovní, shlédli ji již návštěvníci v Itálii, Francii a Německu. V Brně si ji můžete prohlédnout do 7. března.

Marcela Klíčová

Poděkování

Katedra jazyků strojní fakulty děkuje touto cestou katedře letadel za poskytnutí řady cenných výukových materiálů v angličtině.

Mgr. Jitka Kudličková
vedoucí katedry jazyků fakulty FS

POSTGRADUÁL ZA DEVĚT TÝDNŮ

Úroveň kursu základy politologie, organizovaný v rámci programu Evropského společenství TEMPUS, je hodnocen stejně jako jednoleté postgraduální studium ve Velké Británii nebo USA.

Kurs proběhne na Masarykově univerzitě, která patří mezi pořadatele akce, v termínu od 5. července do 3. září 1993.

Těchto devět týdnů je vyplněno intenzivní výukou. Přednášet budou profesori ze zemí Evropského společenství v angličtině, němčině a francouzštině. Simultánní tlumočení do češtiny je zajištěno.

Účastníci kursu vypracují na závěr práci v rozsahu nejméně 3000 slov. Úspěšní absolventi obdrží vysvědčení, vydané Masarykovou univerzitou v Brně.

Kurs je určen především třem skupinám zájemců:

- politologům, pracujícím na katedrách politologie českých a slovenských vysokých škol - přednost mají mladší zájemci
- studentům vyšších ročníků těchto kateder a fakult českých a slovenských vysokých škol

a studentům příbuzných oborů

- lidem, kterým se z politických důvodů nedostalo vysokoškolské vzdělání a kteří mají zájem o studium tohoto oboru a mají předpoklady k absolvování kursu.

Zájemci bližší informace a přihlášku obdrží na adrese:

Rektorát Masarykovy univerzity, kancelář TEMPUS - Hana Špillingová, tel.č.: 21 36 338, Žerotínovo nám. 9, 601 77 Brno.

Nepotřebujete zahrádku?

Pracovníkům školy nabízíme do nájmu pozemky pro zřízení zahrádky. Jedná se o tyto pozemky:

pozemek v Králově Poli o výměře 145 m²

pozemek v k. ú. Veverí o výměře 116 m²

Bližší informace je možno získat u vedoucí právního útvaru rektorátu, Kounicova 67a, tel. č.: 740500, kl. 113.

(PÚ)

KONKURS KONKURS

Rektor Vysokého učení technického v Brně vypisuje konkurs na místo

kvestora.

Požadavky: vysokoškolské vzdělání ekonomického, právního nebo technického zaměření, znalosti a zkušenosti v hospodářském řízení a financování, znalost jazyků, právní a podnikatelské vědomí, vztah k vysokoškolské problematice, morální a trestní bezúhonnost.

Přihlášky přijímá do 15. 4. 1993 personální útvar rektorátu VUT v Brně, Kounicova 67a. K přihlášce je třeba přiložit životopis, doklady o vzdělání a odbornosti, alespoň dvě reference.

Nástup dle dohody. Podrobnější informace lze získat na sekretariátě rektora VUT v Brně, tel.č.: 754 209.

REDAKČNÍ RADA

Během měsíce února jsem obdrželi několik tipů na spolupracovníky do redakční rady. Všechny jsme pečlivě zaznamenali, děkujeme za ně, ale redakční rada bude zatím pracovat v prozatímním složení, které jsme otiskli v lednovém čísle. Důvodem je, že chceme, aby v radě byly zastoupeny všechny fakulty a svého zástupce by rada uvítala i z řad studentů. Proto zatím radu nerozšiřujeme o více zástupců z jedné fakulty. Informujte nás, prosím, o dalších možných spolupracovnících, zvláště z fakult, které nejsou v radě zastoupeny. Práce v redakční radě by Vás neměla příliš časově zatížit, scházeli bychom se asi jednou za měsíc.

(mar)

SDĚLENÍ REDAKCE

Do redakce jsme dostali několik návrhů na název našich novin.

Posuďte sami: Věútáček, VUTKA, Zpravodaj VUT, Noviny VUT, Naše noviny, Tisk VUT, Listy VUT, Plus-mínus, Třesk.

U většiny Vašich návrhů se objevil dovětek, že by se Vám lépe přemýšlelo, kdybyste věděli, co za to. Žijeme přece v podmínkách tržního hospodářství.

Takže - autor redakční radou vybraného návrhu (návrhy budou posuzovány beze jmen) se stane čestným kmotrem našich novin, vyhlášený fotograf profesor Přemysl Janíček ho nebo ji vyfotí na přední stranu novin (a udělá i foto do rodinného alba), já pro vítěze připravím rozhovor na přání (s ním nebo ním žádanou osobou - region Brno), vedoucí nakladatelství PhDr. Tomáš Čermák přislíbí celoroční předplatné a doručení na jméno našich novin.

Fantazii Julia Vernea, pero Honoré de Balzaca, rozum Alberta Einsteina přeje

(mar)